

Учреждение «Отдел образования администрации Волжского муниципального района»
Муниципальное общеобразовательное учреждение «Большекарамасская средняя общеобразовательная школа»
Волжского муниципального района Республики Марий Эл

«СОГЛАСОВАНО»:
Зам. директора по УВР
 Михайлова Н.М.

«УТВЕРЖДЕНО»
Директор школы: Микакова В.А.
28 августа 2023 г.

Рабочая образовательная программа
по предмету: родной (марийский) язык
для 7 класса

Программа составлена на основе программы «Примерная рабочая программа учебного предмета
«Родной (марийский) язык для 5-9 классов основного общего образования».
Йошкар-Ола, ГБУ ДПО Республики Марий Эл «Марийский институт образования», 2021 г.
Разработчик: Кузнецов В.В., Кузнецова Н.В., Алмаматова Л.И.

Составитель программы: Ибраева Галина Егоровна,
учитель марийского языка и литературы
первой квалификационной категории

д. Чодраял

Умылтарымаш

Марий йылме - тиде марий калыкын шочмо йылмыже, эн кугу поянлыкше. Тунемше тидын дене изинекак палыме лиеш. Ача-аван ойыштым кече еда колын, илыш-корныш Шочмо йылмым тыршен тунемын, ўдыр-рвезе-влак илышлан кўлше пенгыде умылымашым налыт, уш-акылышт шуаралтеш. Марий йылме школышто – ушан-чолга у тукумым куштымо ўшанле йон.

Марий йылме дене туныктымаш пашам кыдалаш школан лукмо шинчымаш стандартым, Марий образовательный учрежденийын кугыжаныш концепцийжым, этнокультурный компонентан учебный план-влакым, кугыжаныш доктринам, методикын йодмыжым шотыш налын пашам ыштыман.

Шочмо йылмым туныктымаш воспитаний паша дечат ойыралтшаш огыл. Самырык айдеме уш-акылже дене, шўм-чонжо дене урок гыч урокыш кушкын толеш. Койыш-шоктышыжо весештеш, уш-акылже пўсештеш, илыш, паша нерген шонкалымашыже пенгыде радымыш возеш. Шочмо йылме йоча чоныш миен шумо эн кўчык корным ончыкта.

Йылмым палыде, шке шонымым каласен пуаш ок лий. Раш, чаткан ойлымо веле кеч-кўмат сўрастара, ег ден ег кокласе кылым куштылемда.

Марий йылме школышто суапле шонымаш дене тунемалтеш:

- йылмым икте-весе дене кылым кучымо, вап-вап умылымо эн сай йон семын аклен, илыш-йўлаште, тунеммаште да ончыклык пашаште тудын дене пайдаленен моштышо у тукумым кушташ;
- тидлан верч йылмын тўн закон дене правилже-влак нерген пенгыде шинчымашым пуаш;
- марий калыкын культуржо дене палдарен, тудын сенымашыжым тўзатен шукемден моштышо тукумым кушташ; тудо шочмо калыкын поро койыш-шоктыш да илыш-йўла ойыртемжым арален кодаш да шке ўмыр-пўрымашыштыже умбакыже шуаш ямде лийшаш.

Паша икте почеш весе ешаралтынак лектеш. Нунын коклаште поснак кўлешанже тыгай:

- йылмын соралжым (сылнештыраме йонжым) палаш да кучылт мошташ;
- эн ончычак кутырымо йылмым лывырташ.

Текстым шкевуя чонымо годым кум тўн сомыл чак кылдалташ:

- мом каласаш шонымо возышо-ойлышо енлан шканжат, молыланат раш лийже;
- текст логико-композиционный могырым чаткан ышталтше (ик ужаш весе дене кылдалтше, ик шонымаш гыч весе курылтде лектын шогыжо);
- йылме лывырге, чын да ару лийже.

Марий йылме дене ыштыме чыла пашам кум кугу тушкашке чумыраш лиеш. Нуно икте-весьшт дене ойыраш лийдымын кылдалт шогат. Тиде-

Йылме наукин негызшым тунеммаш, тыгодым фонетика, орфоэпий, мут поянлык, мут ышталтмаш, морфологий, синтаксис да стилистика нерген тун шинчымаш пуалтеш;

1. Тунемше-влакын мутпогыштым чарныде ешарен-пойдарен толмаш; ойлымо да возымо годым грамматикым эскрыме усталыкыштым шуарымаш; литератур йылмын нормажым тичмашын шукташ тыршымаш; шке шонымым чаткан каласкален да возен мошташ туныктымаш;
2. Орфографий ден пунктуаций правилым сайын кучылт мошташ туныктымаш.

7 классыште тун шотышто морфологий ден орфографий тунемалтыт: глагол, тудын посна формыжо-влак: причастий ден деепричастий, онартыш мут, служебный ойлымаш ужаш-влак да междометий.

Шочмо йылмым туныктымаш марий калыкын историй йыжынлажым, культуржым, ылыш-пурымашыжым тиде предметлан лишыл йон дене шымлыме деч кораншаш огыл. Марий йылме учебник ден учебный пособийласе турло упражнений марий калыкын курымла годсо национальный тусшым тичмашынак почын пуат.

Шочмо калык дене кугешнен, вес калыкымат пагалыме койыш кажне рвезым сораштарышаш.

Программан ойыртемеже тыгай: тудо

- школышто туныктымо пашам марий йылме наукин кызыт виянме кукшытшо деке лишемда;
- тыгодымак турло йодыш гыч утларак кулешанжым йочалан умылаш лийшыжым веле тунемаш темла;
- теорийым практика дене чак кылдаш - налме шинчымашым кучылт мошташ - корным палемда.

Программе ваш кылдалтше кок ужашлан шелылтеш:

- тунемше йылме наукин турло ужашыж нерген теоретический шинчымашым налшаш;
- шинчымашым кучылт моштышаш (тунемше чаткан да лывырге йылме дене ойлен да возен моштышаш, препинаний знак-влакым йонылыш деч посна шындышаш).

Йылме лывыртыме паша.

Йылме лывыртыме паша кок йыжынан. Иктыже - йылмын пуртынь поян йонжым, ты шотыштак синоним

мутвундыжым да стиль тўсшым тунеммаш.

Весыже - синтаксически кылдалт кодышо текстын шкевуя ыштымаш, ойлен але возен чонымаш. Тидлан лўмынак йылме лывыртыме урок эртаралтеш. Утларак кўлешанже – йоча шке шонымыжым монолог семын кўрылтде каласкален (возен) пуаш тунемшаш.

Кўрылтде кутырымо (возымо) йылмым чаткандыме тўн йон-влак тыгай улыт

а) йодышлан кумда вашмут;

б) тўрло изложений;

в) тўрло сочинений.

Кўрылтдымо, сылне да чын ой – сай вашмутын ойыртомже.

Текст да тудын ужашлаже, текстым чонымо йон, кутырымо, научный, сылнымутан да официально-деловой стиль нерген тунеммым ушештараш.

Публицистика стиль нерген тўн умылымаш.

Шонкалымашан текст да тудын ужашлаже: мом каласаш шонымо дене палдарымаш (тезис), шонымым негызлен каласкалымаш (доказательстве), иктешлымаш.

Текстын кумда планже. Тидлану материалым погымаш да тўшка еда шеледымаш.

Йодышлан вашмут. Мутлан, «Йолташ – ылыш энэртыш» тема дене кылдалтше йодыш-влак:

1. Тыйын келшыме йолташет уло мо?
2. Могай еным йолташлан шотлет?
3. Йолташын поро ден осалжым ужын моштет мо?
4. Йолташетын койышыштыжо мо келша, мо ок келше?
5. Тудын деч тый молан тунемат?
6. Йолташет ойгыш перна гын, мом ыштет?
7. Келшымаште тыланет мо эн шерге?
8. Ваш-ваш келшыде илаш лиеш але уке?

Айдемын чурийже, чиёмже да пашаж нерген серыме текст негызеш тичмаш але кўчык изложений. Тыгай ужашлам кугурак текст гыч ойырен налмаш.

Енын чурийже, чиёмже але пашаж дене палдарыше сочинений, мутлан: «Йоратыме художникын сўретше», «Ялыште тудым чылан палат», «Трактористлан паша мучашдымын лектеш», «Дояркын шыма кидше» да молат.

Йочан илышыж ден кылдалтше шонкалымашан сочинений, мутлан: «Йолташ деч посна илаш лиеш мо?», «Тўшка озанлыклан мемнан польшна», «Келшымаш мыланем эн шерге», «Мутым пуэнат – шукто» да молат.

Ужмым-колмым каласкалыман сочинений, мутлан: «И.Ямбердовын (але вес художникын) сўретше», «Мўкшотарыште», «Машинавечыште», «Онай экскурсий», «Школ пакчаште» да молат.

Сўретым ончен шонкалыман сочинений, грамматический сочинений.

Официально-деловой стиль дене паша (тўрло ўжмаш, увертарымаш, канаш). Йолташлан характеристикым серымаш.

Пырдыжгазетлан але «Ямде лий» газетлан йолташын (классын, пошкудын, палымын да монь) поро пашаж нерген изи статьям возымаш.

Официально-деловой да публицистика стиль дене тўрло текстым серен моштымаш. Моло стильым палымаш.

Енын (йолташын, пошкудын, палымын) чурийже, чиёмже. Пашаж нерген тўрло сочиненийым возаш тунеммаш. Ужмым-колмым каласкален (возен) моштымаш.

Газетлан йорышо изи статья ден репортажым серен моштымаш.

Возымо йылмым торлен лывырташ тунеммаш.

Тунемме ий мучашеш мом ыштен моштышаш

- Тымарте тунемме самостоятельный да служебный ойлымаш ужаш-влакым палышаш; нунын кузе вашталтмыштым да предложенийыште могай член лиймыштым умылтарен моштышаш;
- причастный да деепричастный оборотан куштылгырак предложений-влакым синтаксически лончылышаш, тыгай оборотан предложений-влакым чонен моштышаш;
- тунемме союзан сложный предложений-влакым синтаксически лончылышаш;
- причастий ден деепричастий-влакын суффиксыштым чын возышаш;
- деепричастный оборотым запятой дене ойырен моштышаш;
- айдемын чурийже, чиёмже да пашаж нерген возымо текстым тичмашын але кўчыкын каласкален (серен) моштышаш; газетыш, журналыш публицистика стиль дене статьям возен кертшаш; шонкалымашан сочиненийым возен моштышаш.

Эртар ы- шаш	Эрта- рыме жап	Уро к	Урокын темыже	Урокын типше	Тунемше мом палышаш да моштышаш	Тергымаш, шке семын ыштыме паша
1-ше раздел. Шочмо йылме						
		1	Шочмо йылме	Урок- вашмутланыма ш	<i>Палышаш:</i> йылме поянлыкым кучылтын, ваш мутланымашын кўлешлыкшым <i>Моштышаш:</i> ваш мутланымаште лектын кертше умылыдымашым шижшаш да коранден кертшаш	Йодыш-влаклан вашмутым пуымаш
2-шо раздел. 6 классыште тунеммым ушештарымаш						
		2	Диалект да литератур йылме	Ушештарыме урок	<i>Палышаш:</i> диалект ден литератур йылмын ойыртежым <i>Моштышаш:</i> диалект-мут-влак коклаште литератур шوماкым ойыраш	Йодыш-влаклан вашештымаш
		3	Фонетике	Ушештарыме урок	<i>Палышаш:</i> йўк-влакын ойыртемыштым <i>Моштышаш:</i> мутым йўк могырым лончылаш	Практический паша
		4	Лексике. Морфологий	Урок- практикум	<i>Палышаш:</i> кудымшо классыште тунемме ойлымаш ужаш-влакым икте-весе деч ойырен каласышаш. <i>Моштышаш:</i> ойлымаш ужаш-влакым ойлончылаште муын да член семын чын лончылен моштышаш.	Тўрле практический пашалам ыштымаш.
3-шо раздел. Глагол						
		5	Глаголын ойлымаш ужаш ойыртежме	У темым пентгыдемдыме урок	<i>Палышаш:</i> глаголын ойлымаш ужаш ойыртежме, ойлончышто синтаксический рольжо. <i>Моштышаш:</i> ойлончышто чын муын да тудын грамматический ойыртежым чын ойырен моштышаш.	Тўшка дене пашам ыштен, текстыште глаголым чын

						муаш
		6	Глаголын тўналтыш формыжо	Шинчымашым пенгыдемдыме урок	<i>Палышаш:</i> глагол тўналтыш формын суффикс-влакшым. <i>Моштышаш:</i> тўналтыш форман глаголын суффиксыштым муын мошташ да ойлончышто лица, числа, наклонений деч посна каласалтмыжым.	Практический пашалаште чын кучылт да ойырен мошташ
		7	Глаголын аклыме формыжо-влак	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> ныжылге да игылтме форман глаголын могай йөн дене аклен кертмыштым <i>Моштышаш:</i> ныжылге да игылтме формым ойырен, ойлончышто чын пален кертшаш.	Тўрлө ойлончым ышташ.
		8	Глаголын спряженийже	Ушештарыме урок	<i>Палышаш:</i> глаголын икымше да кокымшо спряженийжын вашталтмыжым да лица мучашым ойырышаш. <i>Моштышаш:</i> икымше да кокымшо спряженийым ойлончышто чын мушаш, пенгыдын каласыме да шөрымө формым чын вашталтен кертшаш.	Тўрлө практический пашам шуктымаш.
		9	Диктант «Ший гай вўдет»			
		10	Глаголын изъявительный тайыкше	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> глаголын изъявительный тайыкше могай дейвийым ончыктен кертмыжым ойырышаш. <i>Моштышаш:</i> изъявительный тайыкын жапшым ойырен да ойлончышто чын муын кертшаш.	Практический паша.

		11	Глаголын кызытсе-шушаш жапше	Шинчымашым пентгыдемдыме урок	<i>Палышаш:</i> кызытсе-шушаш жапын вашталт кертмыжым, тыглай да шöрымö форман улмыжым ойырышаш. <i>Моштышаш:</i> глаголын кызытсе-шушаш жапшым эртыше жап деч ойырен кертшаш, пентгыдемден каласыме да шöрымö формым вашталтен моштышаш.	Темлыме шомак-влакым лица дене вашталтымаш
		12	Глаголын эртыше жапше	Практикум урок	<i>Палышаш:</i> 1-ше ден 2-шо эртыше жапын ышталтмыжым, простой да составной эртыше жапын каласалтмыжым. <i>Моштышаш:</i> 1-ше да 2-шо эртыше жапым муын, тудын ышталтме ойыртемыжым каласен кертшаш.	Практический пашам шуктышаш.
		13	1-ше эртыше жап	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> 1-ше эртыше жапын ышталтмыжым <i>Моштышаш:</i> лица да чмсла дене вашталташ	Практический паша
		14	2-шо эртыше жап	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> 2-шо эртыше жапын ышталтмыжым <i>Моштышаш:</i> лица да числа дене вашталташ	Практический паша
		15	Составной эртыше жап	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> составной эртыше жапын ышталтмыжым <i>Моштышаш:</i> лица да числа дене вашталташ	Практический паша
		16-17	Изложений «Тенге окса»	Йылыме лывыртыме урок.	<i>Моштышаш:</i> текстын темыжым да тунг шонымашыжым умылышаш, планым ыштен, текстын содержанияжым почын пуышаш.	«Тенге окса» текст дене паша.
		18	Глаголын кўштымö тайыкше	Комбинированный урок	<i>Палышаш:</i> действииым ышташ кўштымым ончыктышо глагол нерген да могай лица ден числаште каласымым палышаш. <i>Моштышаш:</i> действииын кўштен ончыктымо глаголын могай числа ден лицаште улмыжым, пентгыдемден каласыме да шöрымö формым вашталтен моштышаш.	Пашашке кўштымö форман глагол-влакым шке семын кучылт моштышаш.

		19	Глаголын шонымо тайыкше	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> дейвийым ышташ кўштым да ышташ шонымым ончыктышо глагол нерген да могай лица ден числаште каласымым палышаш. <i>Моштышаш:</i> пенгыдемден каласыме да шōрымō формым вашталтен моштышаш	Практический паша
		20	Глаголын шōрымō формыжо	Ушештарыме урок	<i>Палышаш:</i> тўрлō тайыкан глаголын шōрымō формыжын ышталтмыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> шōрымō формым тўрлō тайыкыште вашталтен кертшаш.	Практический паша
		21	Безличный глагол	Комбинированный урок	<i>Палышаш:</i> шке семын ышталтше дейвийым ончыктышо глагол-влакым палышаш, <i>Моштышаш:</i> ойлончышто безличный глаголым кучылт кертшаш	Учебникысе текст дене пашам ыштымаш.
		22	Полшышо глагол	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> ойлончышто полшышо глаголын лўм мутым, пале мутым, чот мут ден олмештыш мутым сказуемый семын кучылталтмыжым. <i>Моштышаш:</i> полшышо глаголым мушаш	Учебникысе текст дене пашам ыштымаш.
		23	Глаголын ышталтмыже	Шымлымаш урок	<i>Палышаш:</i> ойлымаш ужашлашке тўрлō суффиксым ешарен, глаголын ышталтмыжым палышаш <i>Моштышаш:</i> тўрлō ойлымаш ужашыш суффикс-влакым ушен, глагол-влакым чын чоңышаш	Практический пашалаште кучылтмаш.
		24	Глаголым ыштыше суффикс-влак	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> глагол-влакын ышталтме йōныштым палышаш. <i>Моштышаш:</i> глагол-влакым чын возен кертшаш.	Практический паша

		25	Йыгыр глагол-влак	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> сложный глагол-влакын ышталтме йӧныштым палышаш. <i>Моштышаш:</i> сложный глагол-влакым чын возен кертшаш.	Практический паша
		26	Глаголым лончылымаш	Практикум урок	<i>Палышаш:</i> глаголын тӱрлӧ лончылымашым <i>Моштышаш:</i> глаголым лончылаш	Практический паша
		27	Глаголым иктешлымаш		<i>Палышаш:</i> глагол нерген шинчымашым <i>Моштышаш:</i> глаголым лончылен мошташ	Йодыш-влаклан вашештымаш
		28	Контрольный диктант «Лӱддымӧ Настя»	Шинчымашым тергыме урок	<i>Моштышаш:</i> лудмо почеш возышаш; шке йонгылышыжым мушаш, грамматический пашам шуктышаш	Грамматически й заданиян диктант
4-ше раздел. Причастий						
		29	Причастий нерген умылымаш	Шымдымаш урок	<i>Палышаш:</i> причастийын ойлымаш ужаш ойыртэмжым, ойлончышто синтаксический рольжо. <i>Моштышаш:</i> ойлончышто причастийым пале мут деч ойырен кертшаш.	Шымлымаш паша.
		30	Причастийын ышталтмыже.	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> ныл тӱрлӧ причастийын лиймыжым да шке ыштыме действий гыч лийше причастийын да вес предметын действийже гыч лийше причастийын ышталтмыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> ойлончылаште да текстыште причастийым муын моштышаш, действительный да страдательный причастийым ойырен кертшаш.	Практический паша.
		31	Действительный	У шинчымашым	<i>Палышаш:</i> действительный причастийын могай палым <i>Моштышаш:</i> ойлончышто действительный	Практический

			причастий	налме урок	причастийым мушаш	паша.
		32	Страдательный причастий	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> страдательный причастийын могай палым ончыктымыжым <i>Моштышаш:</i> ойлончышто страдательный причастийым мушаш	Практический паша.
		33	Шöрымö причастий	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> шöрымö причастийын могай палым ончыктымыжым <i>Моштышаш:</i> шöрымö причастийым ыштеаш	Практический паша.
		34	Шушаш жап причастий	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> шушаш жап причастийын могай палым ончыктымыжым <i>Моштышаш:</i> шушаш жап причастийым ышташ	Практический паша
		35- 36	ЙЛП. И. Ямбердовын «Корамасыште эр» сүретше почеш сочинений але Рудольф Кукушкинын «Энер воктене кечывалым» сүретше почеш сочинений	Йылмым лывыртыме урок	<i>Палышаш:</i> художник илышыж да пашаж нерген <i>Моштышаш:</i> сүретын тўн шонымашыжым да тушто ончыктымым умылтарен, сылнымут гоч ончыктен моштышаш.	Шке семын сүретын содержанийжы м ужын, туныктышын полшымыж дене текстым чонаш
		37	Причастиян савыртыш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> причастиян савыртыш нерген тўн умылымашым палышаш. <i>Моштышаш:</i> ойлончышто причастиян савыртышым	Причастиян савыртышым шке семын

					муын да чын ойырен кертшаш.	муаш туныкташ
		38	Причастийым лўм мут олмеш кучылтмаш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> причастийын лўм мут семын кучылталтмыж годым кузе вашталтмыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> лўм мут семын кучылталтше причастийым ойлончышто муын кертшаш.	Практический паша.
		39	Причастийым иктешлымаш	Шинчымашым пенгыдемдымаш	<i>Палышаш:</i> причастий нерген <i>Моштышаш:</i> причастийым чоҥаш	Практический паша.
		40	Диктант	Тергыме урок	<i>Палышаш:</i> причастий нерген <i>Моштышаш:</i> причастийым чоҥаш	Практический паша
5-ше раздел. Деепричастий						
		41	Деепричастий нерген умылымаш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> деепричастийын ойлымаш ужаш ойыртежым, ойлончышто синтаксический рольжым <i>Моштышаш:</i> ойлончышто деепричастийым глагол деч ойырен кертшаш.	Практический паша
		42	Деепричастийын ышталтмыже	Шымлымаш урок	<i>Палышаш:</i> деепричастийын могай йен дене ышталтмыжым палышаш, йодышым чын шындышаш. <i>Моштышаш:</i> деепричастийым глагол да наречий деч ойырен кертшаш.	Практический паша
		43-44	Сочинений	Йылме лывыртыме урок		Текстым чоҥаш

		45	Деепричастийын значенийже	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> деепричастийын кок тўшкалан шелалтмыжым, кажне тўшка мом ончыктымыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> деепричастийым ойлончышто муын да могай тўшкаш пурымыжым ойырен кертшаш.	Практический паша
		46	Деепричастийым возен моштымаш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> 1-ше да 2-шо спряжениян глаголым <i>Моштышаш:</i> деепричастийым чын возыша	Практический паша
		47	Деепричастий пеленсе полшышо глагол	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> деепричастий пелен полшышо глаголын грамматический да лексический значенийыштым палышаш . <i>Моштышаш:</i> деепричастий пеленсе полшышо глаголым муын кертшаш да лица, числа, жап да наклоненийжым ойырышаш.	Практический паша
		48	Деепричастийын лица дене вашталтмыже	Урок-практикум	<i>Палышаш:</i> жап деепричастийым лица дене вашталт кертмыжым. <i>Моштышаш:</i> жап деепричастийын лица суффиксшым муын кертшаш.	Практический паша. Деепричастийы м лица дене вашталтымаш.
		49, .50	Деепричастиян савыртыш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> деепричастиян савыртыш нерген тўн умылымаш лийшаш <i>Моштышаш:</i> ойлончышто деепричастиян савыртышым муын да чын ойырен кертшаш.	Деепричастиян савыртыш дене паша.
		51	Деепричастийым иктешлымаш	Урок-практикум	<i>Палышаш:</i> деепричастий нерген <i>Моштышаш:</i> деепричастий нерген йонгылышым муын моштышаш, правил-влакым ушештарен лектын, йонгылыш деч корангын мошташ	Практический паша.

		52	Грамматический заданиян диктант «Тунемын моштыман»	Шинчымашым тергыме урок	<i>Моштышаш:</i> лудмо почеш возышаш; шке йонгылышыжым мушаш, грамматический пашам шуктышаш.	Грамматический заданиян диктант
Онартыш мут						
		53	Онартыш мут нерген умылымаш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> онартыш мутын ойлымаш ужаш ойыртежым, ойлончышто синтаксический рольжым, кум тўшка онартыш мутын мом ончыктымыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> ойлончышто онартыш мутым муын да член семын ойырен да могай тўшкаш пурымыжым ойырен моштышаш.	Практический паша
		54	Онартыш мутын значенийже. Онартыш мут-ойлончо	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> кум тўшка онартыш мутын мом ончыктымыжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> тўшкаш ойырен моштышаш.	Практический паша
		55, 56	ЙЛП. Изложений «Ош куэ ден тумо»	Йылмым лывыртыме урок	шонымашыжым умылышаш, планым ыштен, текстын содержанияйжым почын пуышаш.	Возымашым тергымаш
Служебный ойлымаш ужаш-влак						
		57	Почеш мут нерген умылымаш.	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> почеш мутын ойлымаш ужаш ойыртежым, ойлончышто синтаксический рольжым <i>Моштышаш:</i> почеш мутым чын муын кертшаш да чын возышаш.	Практический паша

		58	Почеш мутын кучылталтме ойыртеме	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> почеш мутын ойлымаш ужаш ойыртеме, ойлончышто синтаксический рольжым <i>Моштышаш:</i> почеш мутым чын муын кертшаш да чын возышаш	
		59	Почеш мутым возен да кучылт моштымаш	Урок-практикум	<i>Моштышаш:</i> почеш мутым ойлончышто чын возен да синтаксический рольжым умылтарен моштышаш	Практический паша
		60	Ушем мут нерген умылымаш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> ушем мутын ойлымаш ужаш ойыртеме, ойлончышто синтаксический рольжым <i>Моштышаш:</i> ойлончышто ушем мутым муын кертшаш да могай тўшкаш пурымыжым ойырышаш.	Практический паша.
		61	Сочинительный да подчинительный ушем мут	Шинчымашым тергыме урок	<i>Палышаш:</i> сочинительный да подчинительный ушем мут нерген палышаш <i>Моштышаш:</i> тўрлын калсалтше ушем мутышто чарналтыш палым чын шынден моштышаш.	Практический паша
		62	Частице нерген умылымаш	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> частицын ойлымаш ужаш ойыртеме, ойлончышто синтаксический рольжым <i>Моштышаш:</i> грамматический формым ыштыше частице-влакым чын лончыен моштышаш.	Практический паша
		63	Частице-влакым возен моштымаш	Урок-практикум	<i>Палышаш:</i> грамматический формым ыштыше да мутын, муткылдышын, але ойлончын значенийжым рашемдыше частице-влак кокласе ойыртемым. <i>Моштышаш:</i> мутын, муткылдышын, але ойлончын значенийжым рашемдыше частице-влакым чын возен моштышаш.	Практический паша
Междометий						

		64	Йўк мут	У шинчымашым налме урок	<i>Палышаш:</i> междометийын ойлымаш ужалш ойыртемжым, ойлончышто синтаксический рольжым. <i>Моштышаш:</i> междометиян ойлончышто чарналтыш палым чын шынден кертшаш.	Практический паша
		65	Контрольный диктант	Тергыме урок	<i>Моштышаш:</i> лудмо почеш возышаш; шке йонгылышыжым мушаш, грамматический пашам шуктышаш	Практический паша
		66	Идалык мучко тунеммым ушештарымаш	Шинчымашым пенгыдемдыме урок	<i>Моштышаш:</i> ойырен налме теме почеш ойлен моштышаш, теме почеш теоретический материалым палышаш, пример дене пенгыдемден кертшаш	
		67	Ушештарымаш	Шинчымашым пенгыдемдыме урок	<i>Моштышаш:</i> ойырен налме теме почеш ойлен моштышаш, теме почеш теоретический материалым палышаш, пример дене пенгыдемден кертшаш	
		68	Иктешлымаш урок			

